

125, 04.12.2025

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

București, 3 decembrie 2025

Domnului Mircea Abrudean, Președintele Senatului

Domnule Președinte,

În temeiul articolului 77 alineatul (2) din Constituția României, republicată, formulez următoarea

CERERE DE REEXAMINARE

prin care solicit reexaminarea art. I pct. 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 14 și 15 și a art. II pct. 1 din Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor, simbolurilor și faptelor cu caracter fascist, legionar, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni de genocid contra umanității și de crime de război, precum și pentru modificarea Legii nr. 157/2018 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea antisemitismului (PL-x nr. 168/2025), pentru următoarele motive:

Aspecte preliminare

Statul român trebuie să acționeze cu fermitate pentru a preveni și pentru a combate incitarea la ură, la xenofobie, la discriminare de orice fel.

Dacă nu o face însă într-o manieră echilibrată, efectul va fi contrar. Societatea românească este puternic polarizată, încrederea în autoritățile statului este redusă, și orice acțiune a statului care se referă în mod dezechilibrat la această polarizare crește tensiunea socială și neîncrederea în autorități.

Legea trimisă la promulgare nu îndeplinește condițiile de previzibilitate în ceea ce privește chiar conținutul constitutiv al infracțiunilor pe care le instituie. Operează cu categorii juridic penale insuficient definite, care pot duce la interpretări neunitare și chiar abuzive.

1. Legea încadrează ca infracțiune transmiterea oricăror materiale care conțin idei antisemite sau xenofobe, inclusiv opere clasice

Articolul 4 alin. (1) din OUG nr. 31/2002, forma în vigoare, prevede: „(1) Confecționarea, vânzarea, răspândirea, precum și deținerea în vederea răspândirii de simboluri fasciste, legionare, rasiste sau xenofobe se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la 3 ani și interzicerea unor drepturi.”

Este încadrată ca infracțiune transmiterea unor materiale care au fost create pentru propaganda fascistă, legionară, rasistă sau xenofobă.

În legea în cauză însă, se sancționează ca infracțiune distribuirea oricărui material care conține idei fasciste, legionare, rasiste sau xenofobe. Astfel, art. I pct. 6 prevede: „(2¹) *Distribuirea sau punerea la dispoziția publicului, în orice mod, de materiale fasciste, legionare, rasiste sau xenofobe constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la un an la 5 ani și interzicerea unor drepturi.*”

Iar *materialele fasciste, legionare, rasiste sau xenofobe* sunt definite la art. I pct. 3 (și în același sens art. II pct. 1 pentru materiale antisemite) ca: „b¹) *prin materiale fasciste, legionare, rasiste sau xenofobe se înțelege: imagini, mesaje text, conținut audiovideo, cărți, articole, alte documente și materiale de propagandă, precum și alte asemenea reprezentări care transmit idei, concepții sau doctrine fasciste, legionare, rasiste ori xenofobe.*”

Literatura clasică românească sau străină cuprinde numeroase opere care conțin idei xenofobe (Ion Budai-Deleanu, Nicolae Filimon, Vasile Alecsandri, Ion Creangă, Mihai Eminescu, William Shakespeare, Christopher Marlowe, Walter Scott, Charles Dickens, Joseph Conrad).

Cele două norme citate încadrează ca infracțiune, pedepsită cu închisoare de la unul la cinci ani, transmiterea unor astfel de opere.

Art. 1 pct. (3) nu constituie o excepție suficientă: „(3) *Nu constituie infracțiune fapta prevăzută la alin. (1), (2) sau (2¹), dacă este săvârșită în interesul artei sau științei, cercetării ori educației sau în scopul dezbaterii unei chestiuni de interes public.*”

De exemplu transmiterea unei opere literare între doi particulari care nu sunt artiști sau cercetători, în scopul unui interes personal față de respectiva operă literară nu se încadrează în excepția prevăzută de alin. (3).

2. Legea încadrează ca infracțiune aderarea la o organizație cu caracter legionar, fără să definească precis noțiunea

Una este o organizație care își propune glorificarea Mișcării Legionare și alta este o asociație care se ocupă de promovarea mișcării de rezistență anticomunistă din Munții Făgăraș, unde o parte dintre luptători făcuseră parte din Mișcarea Legionară, sau o asociație care se ocupă de memoria închisorilor comuniste, unde au fost întemnițați și membri ai Mișcării Legionare, sau o asociație care își propune promovarea operei științifice a lui Mircea Eliade, care a avut și scrieri cu caracter legionar.

Este necesar ca legea să definească ce este o organizație cu caracter legionar, pentru care prevede că infracțiune, pedepsită cu închisoare de la trei la zece ani, apartenența la o astfel de organizație.

Art. 2 lit. a) din OUG nr. 31/2002 oferă o definiție, însă aceasta are mai multe ambiguități. Trimite la noțiunea de *idei legionare*, pe care nu o definește printr-o enumerare exhaustivă, ci printr-o enumerare exemplificativă, încadrată de conjuncția *precum*. În enumerare conține noțiunea de *naționalism extremist*, pe care nu o definește. Conform DEX, *extremist* este antonimul lui *moderat*. A incrimina penal un naționalism care nu se încadrează în anumite standarde de moderație, nedefinite nici ele, este excesiv.

Prin comparație, legislațiile celorlalte state membre ale Uniunii Europene identifică mai precis sfera organizațiilor, a faptelor, a materialelor și a simbolurilor interzise.

În Franța, potrivit art. R645-1 din Codul penal, se pedepsește purtarea/expunerea în public de uniforme, insigne sau embleme care pot aminti de acelea purtate sau afișate fie de *membrii unei organizații declarate criminale în temeiul art. 9 din Statutul Tribunalului Militar Internațional, anexat la Acordul de la Londra din 08 august 1945*, fie de *persoanele condamnate de către o instanță franceză sau internațională pentru una sau mai multe crime împotriva umanității*¹.

În Italia, conform art. 3 pct. 3 din Legea nr. 654/1975, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 4 ani fapta persoanei care participă sau sprijină activitățile realizate de *orice formă de organizație, asociație, mișcare sau grup al cărui scop este de a incita la discriminare/violență pe motive rasiale, etnice, naționale, religioase*².

În Germania, conform art. §86a din Codul penal, se pedepsește cu închisoarea de până la trei ani sau cu amendă persoana care diseminează, pe teritoriul Republicii Federale Germania, simboluri ale unui *partid declarat neconstituțional de către Curtea Constituțională Federală sau asocieri care a fost interzisă definitiv ca urmare a faptului că este îndreptată împotriva ordinii constituționale sau ideii de înțelegere a popoarelor*³.

3. Neclaritatea sintagmei *cultul persoanelor care au făcut parte din conducerea unor organizații fasciste, legionare, rasiste sau xenofobe* din mai multe perspective

În primul rând, așa cum am arătat la punctul precedent, nu este clar ce este o organizație legionară. Una este Mișcarea Legionară însăși sau o organizație de glorificare a acesteia, alta este o asociație de promovare a rezistenței din Munții Făgăraș sau a memoriei închisorilor comuniste.

În al doilea rând, nu este clar ce înseamnă noțiunea de *conducere* a unei astfel de organizații. Conducerea națională sau conducerea locală? Formalizată prin înscrierea în registre sau de notorietate publică?

¹ Se sancționează cu amenda prevăzută pentru contravențiile de clasa a V-a fapta ca, în afara necesităților unui film, spectacol sau ale unei expoziții cu caracter de evocare istorică, să se poarte ori să se afișeze în public o uniformă, un însemn sau o emblemă care amintește de uniforme, însemnele sau emblemele purtate ori expuse fie de membrii unei organizații declarate criminale în temeiul articolului 9 din Statutul Tribunalului Militar Internațional anexat la Acordul de la Londra din 8 august 1945, fie de o persoană condamnată de o jurisdicție franceză sau internațională pentru una sau mai multe crime împotriva umanității prevăzute la articolele 211-1-212-3 ori menționate de Legea nr. 64-1326 din 26 decembrie 1964 [art. R645-1 din Codul penal al Republicii Franceze].

² Orice formă de organizație, asociație, mișcare sau grup al cărui scop, fie și numai unul dintre ele, este incitarea la discriminare ori violență pe motive rasiale, etnice, naționale sau religioase este interzisă. Oricine participă la asemenea organizații, asociații, mișcări sau grupuri sau acordă sprijin activităților acestora răspunde, exclusiv pentru participare ori sprijin, la pedeapsa cu închisoarea de la șase luni la patru ani. Cei care promovează sau conduc astfel de organizații, asociații, mișcări ori grupuri răspund, prin simplul fapt al promovării sau al conducerii, la pedeapsa cu închisoarea de la un an la șase ani [art. 3 pct. 3 din Legea nr. 654/1975 de ratificare a Convenției Internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare].

³ Se pedepsește cu închisoarea de până la 3 ani sau cu amendă persoana care: 1. diseminează pe teritoriul Republicii Federale Germania simboluri ale unui partid sau asocieri dintre cele menționate la § 86, respectiv ale unui partid declarat neconstituțional de către Curtea Constituțională Federală sau ale unei asocieri care a fost interzisă în mod definitiv ca urmare a faptului că este îndreptată împotriva ordinii constituționale sau împotriva ideii de înțelegere a popoarelor [art. §86a din Codul penal al Republicii Federale Germania].

În al treilea rând, nu este clar ce înseamnă noțiunea de *cult al persoanelor*. Conform DEX, *cult* înseamnă admirație exagerată. La fel ca la punctul precedent, ce înseamnă exagerat, față de ce standarde? Exprimarea unei opinii pozitive față de o persoană care a făcut parte din conducerea unei organizații reprezintă o formă de *cult*? Opinia respectivă trebuie să fie în raport cu apartenența persoanei la organizație sau față de alte calități profesionale, umane exprimate față de respectiva persoană?

4. Complement. Este salutară înlocuirea sintagmei *infracțiuni de crime de război* cu *infracțiuni de război*, în acord cu Codul Penal, însă înlocuirea nu are loc în toate articolele ordonanței

Legea înlocuiește în mai multe locuri sintagma *infracțiuni de crime de război* cu sintagma *infracțiuni de război*, în acord cu Partea specială, Titlul XII, Capitolul II din Cod Penal.

Înlocuirea nu se produce la toate articolele, sintagma veche *infracțiuni de crime de război* rămânând la art. 6 alin. (2) din Ordonanță (modificat de art. I pct. 10 din Lege) și la art. 13 alin. (1) din Ordonanță (modificat de art. I pct. 15 din Lege).

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
NICUȘOR-DANIEL DAN